

בקדושתו של אהרן

מרן הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א

שובה ישראל עד ה' אלוך

שיתן כל יום צדקה, ואם אפשר יתן לעני הגון, וילמד כל יום א שטיקל גמרא.

*

שנה אחת בחג השבועות הגיע לביתו נאווה קודש של כ"ק מרן מהר"א זיע"א בתל אביב בנו של אחד היושבים המפורסמים בבעלזא - שלדאבון לב סר מדרך הישר, ובא להשתתף בעריכת השולחן הטהור - יובאו כולם טיש.

בעת העמדת היין הכריז הגבאי הרה"ח ר' שלום פויגל ז"ל: "... בנו של שטעלט וויין". כששמע זאת מרן זיע"א, הורה לקרוא לפניו. ניגש הלה אל מרן בחיל ורעדה ומרן הורה למזוג לו כוס יין, ואחר פתח מרן ודיבר שבח אביו זצ"ל של אותו אדם. לאחר מכן פנה אליו מרן ואמר לו: "היינט איז קבלת התורה זאלסט וויסן אז מיט די תורה קען מען נאך אלעס מתקן זיין! יעדער איד קען זיך איבערבעטן מיט די הייליגע תורה!" (היום יום 'קבלת התורה'. דע שעס התורה הק' עדיין ניתן לתקן הכל, וכל יהודי יכול להתפייס עם התורה הקדושה!).

אורייתא קא

מודעא ליה חוביה

פעמים היה כ"ק מרן מהר"א זיע"א מורה לאלו שבקשו מאתו דרך תשובה על עוון שנכשלו בו, שילמדו את ההלכות הקשורות לאותו דבר בו אירע המכשול, ובכך יזכו לכפר את עוונם כדבעי.

וכמסופר על כ"ק

האדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל שהתגורר בעיר רמלה, שבא אליו אדם ביום שבת קודש ותניא לפניו את צערו הגדול, שבקומו משנתו באחת משבתות השנה לפנות בוקר, אחזה אותו שכחה לרגע קט והעלה אור בחדרו, ותיכף לאחר מכן נזכר כי שבת היום לה'. התייסר האדם מאוד על דבר המכשול החמור שנקלע לידו, ולא מצא מנוח לנפשו הכאובה.

כיון שכך, נסע האדמו"ר זצ"ל במוצאי שבת קודש לתל אביב - לביתו נאווה קודש של כ"ק מרן מהר"א זיע"א, לשם הגיע בעיצומה של סעודה שלישית, ולאחר השולחן הטהור ניגש אל מרן זיע"א וביקש דרך תשובה ותיקון לאותו יהודי, על העוון החמור של חילול שבת שנקלע לידו בשוגג.

נענה מרן ואמר לו בזה הלשון: "יעדע זאך וואס מ'ווערט נכשל איז כדאי מ'זאל לערנען די הלכות וואס מ'איז נכשל געווארן" (בכל דבר שנכשלים, כדאי ללמוד את ההלכות מאותו ענין שנכשלו בו). ולכן מעתה עליו להוסיף וללמוד הלכות שבת בכל יום, ובכך יכופר לו עונו. בעמדו סמוך לדלת קרא מרן חזרה, ואמר לו: "שילמד גם דברים נוספים, אין הכונה שילמד רק הלכות שבת...".

ישובו, הצילני מדמים אלוים, אלוים תשועתי, תרנן לשוני צדקתך", שדוד המלך עליו השלום ביקש שלא יצטרך להורות דרך תשובה לחוטאים ופושעים באופן של 'דמים', היינו בתעניות וסיגופים, אלא שידריכם לשוב בתשובה בדרך של "תרנן לשוני צדקתך".

ומוסיף שם: "ולמדוני הקדושים מוריני הרב רבי ישראל מרוזין, ומוריני הרב רבי יודא צבי מסטרעטין, ומהר"ש מבעלזא נבג"מ זיע"א, לתקן הפגמים בתורה ותפילה... והקדוש מרוזין אמר בזה הלשון: 'לערן און דאווען, וועט דאס אריין קריכן, און יענץ וועט ארויסגעהן' (כשלימוד התורה והתפלה יחדו פנימה, ממילא יפלטו הללו - החטאים - החוצה), פירוש דצריך ללמוד

דרך תשובה הורית

קבלתי מחכמי ישראל שהיו אצל אצ"ז זללה"ה (-הבעש"ט הק' זיע"א), שגדולי הדור הם יכולים לטהר נשמות ישראל המטונפות מכל ליכלוך טומאת זוהמת עבירות רח"ל, ובהם תלוי כל עיקרי התשובה. (דגל מחנה אפרים פרשת תזריע)

רבות גדולות ונצורות פעל מרן ז"ל להאיר ולעורר הרהורי תשובה בלבבות בני אדם, על מנת להביאם לתיקון המעשים ולשיפור הדרכים כראוי.

"תורת ה' תמימה משיב"ת נפש"

רבות היה מעורר מרן כי דרך התשובה הנאותה והראויה ביותר היא, להרבות בלימוד ועמל התורה ולהיות מוסיף והולך בעסק התורה ובהתמדתה.

וכפי שהתבטא פעם כ"ק מרן מהר"ד זיע"א: "ס'איז דא אסאך תשובות, אבער תורה איז די בעסטע תשובה!" (ישנם דרכים רבים לשוב בתשובה, אולם תשובה ע"י לימוד התורה הינו דרך התשובה הנעלה ביותר).

כדברים האלה אמר פעם גם כ"ק מרן מהר"א זיע"א לחתן שנכנס לקבל את ברכת הקודש ביום חופתו: "די גרעסטע תשובה איז דורך לימוד התורה, און די גמרא איז די בעסטע מוסר ספר!" (התשובה הגדולה ביותר היא באמצעות לימוד התורה, והגמרא הוא ספר המוסר הטוב ביותר).

בדומה לכך מסופר, שבעת שביקר כ"ק האדמו"ר בעל "אביר יעקב" מסאדיגורא זצ"ל אצל כ"ק מרן מהר"א זיע"א, שאל האדמו"ר מסאדיגורא זצ"ל את מרן זיע"א: "מדוע לא יכניס הרבי הרהורי תשובה בכל העולם, וכך נזכה שכבר יבוא משיח צדקנו?". השיב לו מרן: "ס'איז אלעס אזוי ווי השי"ת פיהרט..." (הכל כפי הנהגת השי"ת).

ובכן, הבה נרדה לגנים ללקט שושנים מהני עובדין טבין מרבתינו הק', מהם נלמד איכזה היו מדריכים את החוסים בצלם לשוב בתשובה שלימה ולפשפש במעשיהם כראוי וכנכון.

ובענין זה מסופר, שפעם נכנס יהודי אחד אל כ"ק מרן מהר"ש זיע"א, ותיאר בפניו את רוב פשעיו שחטא רח"ל, וביקש לקבל דרך תשובה. השיב לו מרן זיע"א בקצרה: "זאלסט ווייניגער רעדן און מער לערנען..." (תדבר פחות ותלמד יותר).

כה מביא הגאון רבי דוד מאיר פערדער זצ"ל אבדק"ק סוויז בפתיחה לשאלות ותשובות "אמרי דוד" (אות לב), שם מאריך בביאור מאמר הכתובים (תהלים נא, טו-ז): "אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך

אף דברי תורה מכפרים-כמו השעיר בזמן בית המקדש

שובה ישראל עד ה' אלוך וגו' קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב וגשלמה פרים שפתינו. כל תשא עוון פירש רש"י ז"ל: כל עונותינו סלח. והסביר כ"ק מרן זיע"א את כוונת רש"י ז"ל שמדגיש בדבריו כל עונותינו סלח. על פי דברי כ"ק אביו מרן מהר"ד זיע"א שפירש את דברי הספרי על הפסוק 'כשעירים עלי דשא וגו' שמפרש: מה השעירים מכפרין אף דברי תורה מכפרין דהתורה הקדושה יש לה הכח של שני שעירי יום הכיפורים.

והענין הוא דכתוב ברמב"ם (פ"א מהלכות תשובה הלכה ב') דהגם דיש ד' חילוקי כפרה (יומא דף פ"ו ע"א) ולהרביעי ח"ו אין תקנה בחיים חיותו, מכל מקום בזמן שבית המקדש היה קיים והיה שעיר המשתלה היה השעיר מכפר גם על עוון זה. והנה הפירוש של דברי הספרי דכמו הכוח של השעירים שהיו מכפרים על כל עבירות שבתורה, יש ג"כ עתה הכח לדברי תורה כאשר אין לנו הבהמ"ק והיינו שעל ידי לימוד התורה הק' ניתן לכפר גם את חלק הד' [עוון חילול השם ח"ו].

ובזה פי' כ"ק א"א ז"ל את הפסוק 'אמרו אליו כל תשא עוון' היינו שכל תשא עוון יכולין לתקן, והא כיצד ממשיך הפסוק על ידי 'קח טוב' שאין טוב אלא תורה, 'וגשלמה פרים שפתינו' - היינו שע"י לימוד התורה הקדושה מועילה התשובה, וניתן לכפר בזה בחיים חיותו גם כן חלק ד' מתוך הארבעה חילוקי הכפרה כמו השעירים של יום הכיפורים ע"כ.

וזה יש להבין את דברי רש"י שמפרש 'כל עונותינו סלח' כלומר שאכן הקב"ה סולח כל עוון-היינו כל העונות של ד' חילוקי כפרה, על ידי 'קח טוב' היינו תורה כנ"ל.

ולהתפלל על כל פנים כפי יכולתו ומעט מעט יכנסו לתורת התורה ותפילה והרע יצא. וכן אמר לי גם כן הקדוש מהר"ש מבעלזא נבג"מ.

וכ"ק מרן מהר"י זיע"א אמר פעם בתוך דברות קדשו, שבכדי שיוכה האדם לשוב בתשובה שלימה ולתקן את כל מעשיו כראוי - עליו לעסוק בתורה, כי מלבד מה שעל ידי לימוד התורה יכול האדם לדעת מה שצריך לתקן ועל מה לשוב בתשובה, יש בזה גם ענין סגולה, כיון שבאמצעות לימוד התורה מאיר השי"ת את עיני האדם לראות את כל מה שהחסיר ופגם, ואיך עליו לתקן את הכל, כדאיאת בזוהר הק' (ויקרא כג, ב): "אורייתא קא מודעא ליה חוביה וכו', כאמא דאודעא לברה במלה רכיך, והוא לא אנשי ליה, ותב בתיובתא קמי מאריה".

*

סיפר אחד מהחסידים, שאחר השואה האיומה פנה אליו נער אחד וביקש ממנו שיכנס בשליחותו אל כ"ק מרן מהר"א זיע"א, לבקש עבורו דרך תשובה על חטאים חמורים שעשה רח"ל בעת שהותו במחנות הפליטים. נכנס אפוא ר' שלמה זלמן אל הקודש פנימה והציע את הדברים בפני מרן.

נענה מרן ואמר: "אין צורך בעשיית סיגופים, העיקר הוא חרטה לשעבר וקבלה מהיום ואילך.

*

אחר השואה האיומה בא יהודי אחד לפני כ"ק מרן מהר"א ז"ע וביקש לדעת מהי דרך התשובה ואופן התיקון על כך שלא הניח תפילין כמה ימים במשך שנות המלחמה. השיב לו מרן שילמד שולחן ערוך הלכות תפילין במשך שנה שלימה, ובכך יזכה לכפר על שגגתו ולתקן את מחסורו.

*

"שב"ת אחים - גם יחד"

צדיקים גרסו, כי על מצות התשובה להיעשות באחדות ובאהבת רעים, ולא בהתבודדות ובפרישות משאר בני אדם. וכפי שמביא כ"ק מהר"ם מבילגורייא ז"ע בענין זה בכתבי הקודש: "אור ליום ה' פרשת ויצא שנת תש"ט לפ"ק אמר לי כ"ק אחי [שליט"א] (מרן מהר"א ז"ע) בשם כ"ק א"א ז"ל (מרן מהר"ד ז"ע) שסיפר כך: פעם ישב זקני רבי אהרן מטשערנאביל זצ"ל במסיבה עם אחיו, ורצה לומר מילתא דבדיחותא - "זיך מאכען א ווערטעל מיט זיין", ואמר: "הנה מה טוב נעים" - כמה טוב נעים, "שבת אחים" - שישבו האחים בתשובה, "גם יחד" - כולם ביחד. אד"ק [שליט"א]."

*

אל ביתו נאווה קודש של כ"ק מרן מהר"א ז"ע הגיעה פעם אשה אחת, נצר למשפחה חשובה ומיוחסת בישראל, אשר בצוק העתים בעת מלחמת העולם השנייה קלקלה את מעשיה וסרה מדרך הישר, וכעבור כמה שנים התנוצצה בקרבה רוח טהרה והתעוררות תשובה, ובשל כך באה לנוה קדשו של מרן ז"ע ברצותה לבקש דרך תשובה ותיקון על מעשיה.

בתחילה לא רצה המשמש להכניסה אל הקודש פנימה, בכדי שלא לבלבל את מרן הקדוש בשמיעת מעשים כגון דא. אך לאחר מכן גמר בדעתו, שהיות והוא רק מופקד על הדלת ותו לא, אל לו להתערב ולהחליט את מי להכניס ואת מי למנוע מכניסה, והכניסה אכן אל הקודש.

בהכנסה פרצה האשה בבכי מר, ובקול משתנק מבכי תנתה את צערה בפני מרן, על שלמות שהוריה היו אנשים חשובים ונכבדים התדרדרה היא והגיעה להיכן שהגיעה, ובקול לא לה התחננה שמרן יורה לה דרך תשובה.

אחז כ"ק מרן ז"ע בידי הגבאי הרה"ח ר' שלום פייגל ז"ל ואמר לו בקול, כדי שיגיע לאוזנה: "שלום, דאס איז די ריכטיגע תשובה (הן זוהי ה'תשובה' הנכונה והרצויה) - חרטת על העבר און תשובה מכאן ולהבא!" וכך פטרה מרן לשלום.

תשובה מאהבה

פעם הגיע זקן אחד לביתו נאווה קודש של כ"ק מרן מהר"א ז"ע וביקש להכנס אל הקודש פנימה. חרף שלא היה זה ביקש קבלת הקהל, ביקש הגבאי הרה"ח ר' שלום פייגל ז"ל את רשותו של מרן ז"ע להכניסו אל הקודש מפאת זקנותו של האיש, ומרן נעתר לבקשתו.

כאשר נכנס הזקן החדרה נענה הישיש ואמר למרן ז"ע: "עוד זכותי להכיר את זקניכם, ושמעתי ממנו פעם שאמר בדרשה שלפני 'כל נדרי' שבימינו שוב לא שייך לשוב 'תשובה מאהבה'".

משמע מרן ז"ע את דבריו, ניתר ממקומו באחת ואמר בקול גדול: "חס ושלום! דער זיידע האט דאס נישט געזאגט!" (זקני לא אמר כן).

לאחר שהתיישב מרן שוב על כסאו, אמר לעצמו בלחש: "זקני ז"ל וודאי אמר אז, שגם מי שאינו יכול לשוב בתשובה מאהבה - ישוב לכל הפחות תשובה מיראה...".

ידיעת היום והשבות

סיפר כ"ק מרן מהר"א ז"ע בתוך

דברות הקודש שנשא כליל א' דראש השנה שנת תרצ"ד בשם אביו כ"ק מרן מהר"ד ז"ע, שפעם אחת שאל כ"ק מרן מהר"א ז"ע את אביו כ"ק מרן מהר"ש ז"ע, שהלא כל המצוות צריכות להיעשות בגוף נקי מכל מיני לכלוך וזוהמא, וכיון שמצוות התשובה היא על החטאים והעוונות שנכשל בהם האדם, אם כן איך יתכן שמצוות התשובה תיעשה כהוגן - בגוף נקי ומזוקן, כי הרי בשעת קיום המצוה בהכרח האדם עדיין מלוכלך ומטונף בחטאיו ואינו נקי כראוי.

השיב לו מרן מהר"ש ז"ע: "בני יקירי, יפה שאלת, ואמנם זהו הענין שאמר רבותינו שצדיקים כל ימיהם הם בתשובה, מחמת שהם שבים תדיר בתשובה על התשובה הקודמת שלא היתה כהוגן, מאחר ועדיין היו מלוכלכים אז בחטא ולא היה להם גוף נקי כפי שצריך להיות בשעת קיום המצוות, ועל כן הם עושים שוב תשובה על התשובה הקודמת".

והשיב לב בנים על אבותם

מענין לענין נסמך סיפור פלא שאירע פעם אצל כ"ק מרן מהר"א ז"ע, כאשר מרן ז"ע פעל בצורה מופלאה לשנות את גדרי הטבע בכדי להשיב לב בנים על אבות ולהחזיר בתשובה יהודי רחוק מדרך התורה, שהיה נצר לקדושי עליון.

הדבר אירע כאשר בחור אחד חלה והובהל לבית החולים, שם קיבל את פניו ד"ר פרידמן, שהיה גיין ונכד של הרה"ק מרוזין ז"ע, אך לדאבון לב סר מדרך התורה והמצוות, וניהל את אורחות חייו כחילוני גמור.

בדק ד"ר פרידמן את הבחור ואף ערך לו צילומים מקיפים, ולאור תוצאות הבדיקות חרץ שיש לנתח את ריאותיו של הנער על אתר.

אולם, אמו של הבחור טענה כי היא איננה יכולה לאשר את ביצוע הניתוח בטרם תשאל את חוות דעת קדשו של כ"ק מרן ז"ע, שכן בעלה ז"ל נמנה על חסידי בעלזא וזכה להסתופף בצל הקודש בשנים שלפני המלחמה.

הלכו האם ובנה יחדיו לביתו של מרן, אך משהגיעו לבית מצאו את הגבאי הרה"ח ר' שלום פייגל ז"ל שאמר להם כי השעה אינה כשירה להכנס למרן, כי עתה אין זמן קבלת הקהל. האם המודאגת, שידעה כי בריאותו של בנה מוטל על כף המאזניים, החלה לצעוק בקול גדול כי היא מוכרחת להכנס אל הקודש פנימה ללא שהיות ועיכובים, כי בנפש בנה הדבר.

כה הרעשה האשה בצעקותיה, עד שנשמע הקול בקודש פנימה, ויורה מרן להכניסם. משנכנסו אל הקודש שטחה האם בפני מרן את עיקרי הדברים, כי ד"ר פרידמן הורה שלאור ממציא הצילום מוכרחים לנתח את ריאותיו.

מרן ז"ע האזין לדבריה ברוב קשב, ולאחר מחשבה הורה שיחזרו לרופא ויבקשוהו לבצע צילום נוסף בטרם הניתוח, ואחר כך ישובו אליו לשמוע מה לעשות הלאה.

חזרו האם והבחור אל הרופא ומסרו לו את דברי מרן, שלפני הניתוח יש לבצע צילום נוסף. רגז הדוקטור ואמר: "וכי בן כפר אני, שצריך ללמדני את רזי הרפואה? החושבים אתם שאפשר להטריד אותי? הרי כבר עשינו צילום!". אך לעומתו התעקשה האם ועמדה על שלה, שלא צילום נוסף היא אינה מסכימה לביצוע הניתוח, וכי מדברי כ"ק מרן ז"ע לא תסור ימין ושמאל.

בלית ברירה נאלץ הרופא לקבל את דבריה ולבצע צילום נוסף, ולמרבה הפלא הראו תוצאות הצילום כי ריאותיו של הנער בריאות ושלימות לחלוטין, ללא שום פגם!

כראות ד"ר פרידמן את תוצאות הצילום, התפעל עד מאוד ואמר: "זה לי כבר ארבעים ושתים שנה שאני עוסק במקצועי כרופא, וכזאת לא ראיתי עדיין במשך כל השנים, שאחר שתוצאות צילום

הראו בבירור על בעיה מסוימת, תשתנה התוצאה תוך ימים אחדים, כביכול מאום לא היה...".

למראה נס גלוי זה החלו להתעורר בלבו ניצני יהדות חבויים. "אני מוכרח לפגוש את הרבי הקדוש מבעלזא, מחולל הפלאות" ביקש מאם הנער. האשה נענתה בשמחה לבקשתו, והפנתה אותו לנוה קדשו של מרן.

מרן ז"ע קיבל את פניו של הרופא בסבר פנים יפות, ולאחר שהייה ממושכת בחדרו של מרן יצא הרופא כשרוח אחרת עמו, וקיבל עליו על אתר לשמור שבת ולהניח תפילין מדי יום ביומו.

בד בבד חזר הבחור הנ"ל אל מרן ז"ע, אחר שזכר את הוראתו הברורה של מרן כי עליו לשוב ולשמוע מפיו איך לנהוג הלאה. כשנכנס הבחור אל מרן, הורה לו שילך להבדק אצל רופא אחר וינהג כעצתו. מרן ז"ע אף הוסיף וברכו שהכל יעבור בשלום ובהצלחה, ויזכה לרפואה שלימה.

השתומם הבחור על ההוראה המפתיעה שקיבל, שכן תוצאות הצילום הראו בבירור שאין לו כלום, ומדוע לו להבדק שוב לחינם, אך בכל זאת, פקודת מרן שמרה רוחו והלך שוב פעם להבדק אצל רופא.

והנה, למרבה הפלא, תוצאות בדיקה זו - השלישית במספר - העלו שוב את המסקנא הבלתי נמנעת אליה הגיע ד"ר פרידמן כבר בבדיקה הראשונה שביצע, והיא - כי מוכרחים לנתח את ריאותיו...

על אתר הביע הבחור את הסכמתו לניתוח, ואכן הניתוח בוצע בהצלחה רבה, כברכת הקודש שקיבל מפי מרן.

לא ארכו הימים, וכעבור אך כשבועיים ימים מאז ביקר ד"ר פרידמן בחדרו של מרן ז"ע וחזר בתשובה שלימה, הסתלק לפתע הד"ר לבית עולמו. רק אז הובן הדבר למפרע, כי מרן שידד סדרי בראשית ופעל שבצילום השני יִרְאָה כביכול הבחור התרפא מחוליו, וכל זאת אך ורק בכדי שיזכה אותו רופא מרע קודש לשוב לכור מחצבתו בטרם ילך לבית עולמו.

"לבנו יבין ושב, ורפא לו"

כשבתו על כסא ממלכתו בעיר בעלזא טרם המלחמה, בא פעם אל כ"ק מרן מהר"א ז"ע בנו של אחד מפשרי העם שדרו בעיר, והזכיר לפני מרן את אביו המוטל על ערש דווי ממחלתו אשר גברה עליו.

חולה זה, אשר כאמור נמנה היה על פשוטי העם בעיר, לא היה מהחרדים לדבר ה'. כיון שכך פתח מרן ז"ע את פיו בחכמה ואמר לבנו דברי מוסר ברכות ובנעיצות כדברים האלה:

הן מובא בדברי חז"ל שהקב"ה מקיים בעצמו את כל מצוות התורה (עי' 'ילקוט שמעוני' ישעי' רמז תפח; ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג). ולכאורה, איך מקיים הקב"ה את מצות 'אמונה'?

אלא מאי, הקב"ה מקיים מצוה זו בכך שכאשר יהודי נופל למשכב ונחלה ח"ו, והוא שופך את צקונו לבו בעת ההיא לפני הקב"ה ומבקש שישלח לו רפואה שלימה, ובד בבד הוא מקבל על עצמו שאם יזכה להבריא ולקום ממיתת חוליו או אז ישוב בתשובה שלימה ויתקן את מעשיו כדבעי, ויחזור להתנהג בדרך התורה, אזי הקב"ה אכן מאמין לדבריו ושולח לו רפואה שלימה מן השמים, ובכך הקב"ה מקיים מצות אמונה.

סיים מרן את דברי המוסר ואמר: "שוב לאבין ואמור לו שישב בתשובה שלימה ויקבל על עצמו עול תורה ומצוות, והקב"ה וודאי יאמין לו ויקבל את תשובתו ברחמים וברצון, ועד מהרה ישלח דברו וירפאהו".

התודה והברכה להרה"ח ר' אהרן וינר שליט"א
להארות 5387722@gmail.com